

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A.D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o wysokość kapitału początkowego i emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 czerwca 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł.
z dnia 26 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...]15,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów
pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2017 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 10 czerwca 2015 r., zmienił ten wyrok w punkcie 1, nadając mu następującą treść: „zmienia decyzję organu rentowego z dnia 30 października 2012 r. w ten sposób, że przyjmuje do ustalenia podstawy wymiaru emerytury należnej A.D. wskaźnik wysokości podstawy jej wymiaru na 61,21%, oddalając odwołania w pozostałym zakresie”, oddalił apelację w pozostałej części oraz zasądził od ubezpieczonej A.D. na rzecz organu rentowego kwotę 120

zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Ubezpieczona A.D. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2017 r., zaskarżając ten wyrok w zakresie pkt 1 i 3 i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 2 pkt 13 w związku z art. 173 i art. 174 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c.; art. 285 § 2 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 381 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 290 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącej, Sąd Apelacyjny, orzekając reformatoryjnie, przez liczne uchybienia proceduralne pominął bowiem część materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym w zakresie wysokości wynagrodzeń uzyskiwanych przez skarżącą w spornym okresie, zaniechał dokonania wyczerpujących ustaleń i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (w tym przed Sądem pierwszej instancji), a nadto dokonał ustaleń sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, pominął zaś odmienne ustalenia dokonane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a w konsekwencji wymienionych uchybień kapitał początkowy i emerytura skarżącej są niższe, pomimo że w toku swej działalności zawodowej odprowadzała wyższe składki na ubezpieczenie społeczne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do

rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, a oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi

słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Przede wszystkim Sąd Najwyższy zauważa, że skarżąca powołuje się w tym wniosku na art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., co może sugerować, że za przyjęciem skargi do rozpoznania przemawia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (pkt 1), potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2) oraz oczywista zasadność tej skargi (pkt 4). Mimo to potrzebę poddania skargi merytorycznemu rozpatrzeniu wiąże wyłącznie z oczywistą zasadnością skargi. Taka konstrukcja wniosku jest więc ewidentnie wadliwa. Ponadto, wniosek nie zawiera odpowiedniego uzasadnienia, które przedstawiałoby jakąkolwiek jurystyczną argumentację wykazującą oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w przedstawionym wyżej rozumieniu, poprzestając w tym zakresie na wytknięciu Sądowi drugiej instancji błędów w ocenie dowodów i ustaleniu stanu faktycznego sprawy. Wspomniane uzasadnienie nie określa też żadnych przepisów prawa materialnego bądź procesowego, które zostały naruszone w postępowaniu drugoinstancyjnym, nie mówiąc już o choćby próbie wykazania, że naruszenie to miało kwalifikowany charakter. Tymczasem, w myśl art. 398⁴ § 2 k.p.c., oprócz wymagań przewidzianych w § 1 tego przepisu, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Jest to szczególne i samoistne wymaganie skargi kasacyjnej, którego nie można mylić z wymaganiem konstrukcyjnym dotyczącym przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wymaganie wynikające z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wiąże się bowiem wyłącznie z instytucją przesądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie podkreśla się zaś w tym względzie, że ze względu na odmienny cel instytucji przesądu oraz jej odrębne i kwalifikowane przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., konieczne jest

również odrębne wskazanie i uzasadnienie okoliczności, które miałyby decydować o poddaniu skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie. W szczególności nie może to polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Za prawidłowo sporządzoną skargę kasacyjną można zatem uznać tylko taką skargę, w której oba te wymagania są spełnione oddzielnie (odrębnie) i autonomicznie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać wystąpienie wskazanej we wniosku przesłanki przedsądu, ponieważ na tym etapie postępowania (przesąd) podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wykazuje choć jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podstawy kasacyjne stanowią zaś odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie sposób również sformułować w sposób prawidłowy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej bez odwołania się choćby do jednego przepisu prawa materialnego lub procesowego. Każda z przesłanek skargi, to jest oczywista zasadność skargi, występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni jako okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji muszą dotyczyć treści przepisów, które były (powinny być) zastosowane w sprawie. Konieczne wymaganie konstrukcyjne skargi jest zatem spełnione tylko wówczas, gdy jej autor wskaże, którego przepisu (przepisów) prawa dotyczy to twierdzenie, a także w czym upatruje nadanie zarzucanemu naruszeniu kwalifikowaną postać świadczącą o oczywistej zasadności skargi.

Uwzględniając powyższe motywy Sąd Najwyższy jest więc zdania, że sformułowany przez skarżącą wniosek o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie wykazuje potrzeby poddania owej skargi merytorycznej ocenie.

Niezależnie od tej konstatacji Sąd Najwyższy zauważa, że argumenty przedstawione przez skarżącą w ocenianym wniosku są całkowicie chybione, gdyż Sąd drugiej instancji uzupełnił materiał dowodowy o kolejne opinie biegłych, przeprowadził szczegółową ocenę całego zebranego w sprawie materiału dowodowego zgodnie z art. 382 k.p.c. oraz dokonał na tej podstawie własnych ustaleń faktycznych, konfrontując je zresztą z ustaleniami poczynionymi przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.

ał